

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 641/2021-48

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej Capitol Legal Group, advokátskou kanceláriou s. r. o., Digital Park III, Einsteinova 19, Bratislava, IČO 47 257 211, v mene ktorej koná aj advokát JUDr. Michal Maštena, proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 28 Up 176/2019 a jeho uzneseniu č. k. 28 Up 176/2019 zo 16. februára 2021 a postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 54/2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. mája 2021 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s čl. 4 ods. 1, 3 a 4 listiny, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 28 Up 176/2019 (ďalej len „napadnutý postup Okresného súdu Banská Bystrica“) a jeho uznesením č. k. 28 Up 176/2019 zo 16. februára 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica“).

2. Zároveň sťažovateľka v dôvodoch ústavnej sťažnosti a v jej petite namietala aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 54/2019 (ďalej aj „napadnutý postup Okresného súdu Bratislava I“), aj keď Okresný súd Bratislava I nebol označený za porušovateľa práv v úvodnej časti

ústavnej sťažnosti. Vychádzajúc z pravidla viazanosti rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti, preskúmal ústavný súd aj namietaný postup Okresného súdu Bratislava I.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že platobným rozkazom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 28 Up 176/2019 z 8. marca 2019 bola sťažovateľke uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 148 794,26 eur s príslušenstvom alebo v tej istej lehote podať odpor. Sťažovateľke bola tiež uložená povinnosť v rovnakej lehote zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 6 211,88 eur.

4. Sťažovateľka podala odpor proti tomuto platobnému rozkazu ako autorizované podanie do elektronickej schránky Okresného súdu Banská Bystrica. Okresný súd Banská Bystrica doručil žalobcovi odpor podaný sťažovateľkou spolu s výzvou podľa § 14 ods. 1 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“), aby sa vyjadril k danému odporu a navrhol pokračovanie v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Okresný súd Banská Bystrica postúpil vec Okresnému súdu Bratislava I ako miestne príslušnému na jej prejednanie podľa § 15 ods. 1 CSP, keďže žalobca súhlasil s pokračovaním v konaní.

5. Okresný súd Bratislava I nesúhlasil s postúpením veci, keďže odpor sťažovateľky nespĺňal požiadavky ustanovené v § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní, podľa ktorého ak sa odpor podáva elektronickými prostriedkami, musí byť podaný prostredníctvom na to určeného elektronického formulára. Okresný súd Bratislava I predložil súdny spis Najvyššiemu súdu Slovenskej Republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o príslušnosti podľa § 43 ods. 2 CSP. Uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Ndob 13/2020 z 30. septembra 2020 bolo rozhodnuté tak, že Okresný súd Banská Bystrica je príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie sporu. Nesúhlas Okresného súdu Bratislava I (konanie vedené pod sp. zn. 32 Cb 54/2019) s postúpením veci Okresným súdom Banská Bystrica bol dôvodný, keďže najvyšší súd sa stotožnil s právnym názorom Okresného súdu Bratislava I.

6. Následne uznesením č. k. 28 Up 176/2019 zo 17. decembra 2020 (vydaným vyšším súdnym úradníkom) bol odmietnutý odpor sťažovateľky z dôvodu, že nebol podaný prostredníctvom na to určeného elektronického formulára [§ 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní]. Sťažovateľka podala sťažnosť proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica vydanému vyšším súdnym úradníkom, ktorá bola zamietnutá napadnutým uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (vydaným zákonným sudcom).

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka uviedla, že jej odpor proti danému platobnému rozkazu bol odmietnutý výlučne z dôvodu absencie formálnych náležitostí podania, pričom vôbec nedošlo k preskúmaniu jeho obsahu. Sťažovateľka považuje postup Okresného súdu Banská Bystrica za odňatie možnosti konať pred súdom. Právny názor zákonného sudcu v napadnutom uznesení je prejavom svojvôle, formalizmu a absencie zohľadnenia konkrétnych okolností veci. Okresný súd Banská Bystrica opomenul, že na upomínacie konanie sa subsidiárne vzťahujú ustanovenia Civilného sporového poriadku. Keďže zákon o upomínacom konaní explicitne neobsahuje ustanovenie, ako sa má postupovať v prípade absencie formálnych náležitostí podania žalovaného, podľa názoru

sťažovateľky prichádza do úvahy použitie príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku. V upomínacom konaní by Okresný súd Banská Bystrica mal rešpektovať všeobecné zásady civilného sporového konania a jednotlivé ustanovenia zákona o upomínacom konaní aplikovať v súlade s uvedenými princípmi. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na § 129 CSP, ale Okresný súd Banská Bystrica nepostupoval na základe tohto ustanovenia a odpor sťažovateľky odmietol. Sťažovateľka sa domnieva, že postup Okresného súdu Banská Bystrica napĺňa všetky znaky nadmerne formalistického prístupu bez rešpektovania všeobecných zásad civilného sporového procesu.

8. Sťažovateľka tiež konštatovala, že zákon o upomínacom konaní nepredvída podávanie odporu v listinnej podobe. Prax Okresného súdu Banská Bystrica však nasvedčuje tomu, že bez akejkoľvek výhrady akceptuje odpor podaný v listinnej podobe. Nie je preto možné sankcionovať sťažovateľku za to, že zvolila (elektronickú) formu podania a v listinnej podobe je táto forma podania súdom bežne akceptovaná. Ak by sťažovateľka podala odpor v listinnej forme bez využitia predpísaného formulára, súd by akceptoval takto podaný odpor. Je absurdné, keď žalovaný stráca spor na základe toho (bez možností na nápravu), že podal vecne odôvodnený odpor na nesprávnom tlačive.

9. Podľa názoru sťažovateľky zákon o upomínacom konaní zakladá nerovnosť sporových strán. V prípade návrhu žalobcu Okresný súd Banská Bystrica má zákonnú povinnosť ho upozorniť na nedostatky podania (§ 5 zákona o upomínacom konaní). Postavenie žalobcu zároveň posilňuje aj skutočnosť, že odmietnutie jeho návrhu [§ 6 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní] nemá za následok stratu jeho nároku (§ 6 ods. 3 zákona o upomínacom konaní). Zákon o upomínacom konaní preto neprimerane zvyhodňuje žalobcov pri uplatňovaní ich práva. V upomínacom konaní žalovaný má možnosť sa brániť len odporom a už jediné procesne zanedbateľné a v podstate ľahko opraviteľné pochybenie má za následok neúspech v spore. V prípade procesného pochybenia nehrozí žiadna procesnoprávna alebo hmotnoprávna ujma v prípade žalobcov.

10. Podľa názoru sťažovateľky nedostatok zákona o upomínacom konaní týkajúci sa nerovnosti strán sporu je možné preklenúť aplikáciou § 129 CSP. Okresný súd Banská Bystrica sa však striktnie pridrižiava zákona o upomínacom konaní, pričom subsidiárna aplikácia Civilného sporového poriadku je daná *ex lege*. Sťažovateľka sa nestotožňuje s právnym názorom zákonného sudcu Okresného súdu Banská Bystrica, že v zmysle § 129 CSP je možné odstrániť obsahové nedostatky podania, nie však nedostatok jeho formy. Podľa názoru sťažovateľky uvedené ustanovenie nevylučuje odstránenie formálnych nedostatkov podaní. O neúplné podanie nepochybne pôjde aj vtedy, ak podanie nespĺňa formálne náležitosti. Okresný súd Banská Bystrica mal postupovať podľa § 129 CSP. Okresný súd Banská Bystrica takto nepostupoval, a preto žalobcovi bola zabezpečená nepomerne väčšia právna ochrana v spore ako sťažovateľke.

11. Sťažovateľka sa domnieva, že Okresný súd Banská Bystrica svojvoľným postupom popierajúcim všetky zásady právnej istoty odmietol preskúmať jej odpor z formálnych dôvodov. Konanie a rozhodovanie Okresného súdu Banská Bystrica možno preto považovať za porušenie princípu legitímneho očakávania. Zároveň rozhodovanie Okresného súdu Banská Bystrica spôsobuje stav neakceptovateľnej právnej neistoty voči sťažovateľke, ale aj voči iným žalovaným v konaniach podľa zákona o upomínacom konaní.

12. Sťažovateľka ďalej uviedla, že po postúpení veci Okresným súdom Banská Bystrica žalobca zaslal vyjadrenie z 1. apríla 2020, ktorým podal podnet Okresnému súdu Bratislava I na

preskúmanie kauzálnej príslušnosti. Okresný súd Bratislava I sa s podaním žalobcu vysporiadal tak, že vyslovil nesúhlas s postúpením tejto veci a súdny spis predložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie o príslušnosti podľa § 43 ods. 2 CSP. Okresný súd Bratislava I nedoručil sťažovateľke dané vyjadrenie žalobcu, a preto sa nemohla oboznámiť s jeho obsahom a reagovať na skutočnosti prezentované žalobcom. Okresný súd Bratislava I neumožnil sťažovateľke ani iným spôsobom, aby sa vyjadrila k tomuto podaniu žalobcu, keďže o veci rozhodol „od stola“. Najvyšší súd zároveň včlenil vyjadrenie (stanovisko) žalobcu do svojho rozhodnutia. Podľa názoru sťažovateľky uvedeným bola nepochybne porušená jedna z požiadaviek spravodlivého procesu (kontradiktórnosť konania postupom) týmto postupom Okresného súdu Bratislava I.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.A. K namietanému porušeniu v bode 1 uvedených práv napadnutým postupom Okresného súdu Banská Bystrica a napadnutým uznesením Okresného súdu Banská Bystrica:

14. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a totožného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny), resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

15. Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

16. Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) je tiež zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

17. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej

miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

18. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením Okresného súdu Banská Bystrica, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. posudzoval jeho ústavnú udržateľnosť.

19. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia zákonný sudca uviedol, že podľa § 12 ods. 1 zákona o upomínacom konaní odpor proti platobnému rozkazu musí byť podaný oprávnenou osobou v zákonom ustanovenej lehote, musí byť vecne odôvodnený. Ak je odpor podaný elektronickou formou, musí podľa § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní spĺňať aj ďalšie náležitosti (použitie na to určeného elektronického formulára a musí byť autorizovaný oprávnenou osobou). Ak tieto podmienky nie sú splnené, následkom je odmietnutie odporu. Sťažovateľka bola v platobnom rozkaze riadne poučená o tom, že proti nemu možno podať odpor aj elektronickými prostriedkami a v takomto prípade musí byť odpor autorizovaný podľa osobitného predpisu. Zároveň bola riadne poučená aj o odmietnutí odporu v prípade, že tento bude podaný elektronickými prostriedkami inak ako podľa § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní.

20. K argumentácii sťažovateľky o možnej aplikácii postupu podľa § 129 CSP zákonný sudca poukázal na § 15 ods. 1 zákona o upomínacom konaní. Podľa zásady *lex specialis derogat lex generalis* sa pri aplikácii dvoch procesných noriem uplatní najprv norma osobitná (zákon o upomínacom konaní). Ak takejto normy niet, aplikuje sa norma všeobecná (Civilný sporový poriadok). Zákon o upomínacom konaní výslovne vylučuje použitie niektorých ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 126, § 111 ods. 3, § 116 ods. 2, § 128 a § 129 o odstraňovaní vád odporu). Taktiež je vylúčené použitie tých ustanovení Civilného sporového poriadku, ktoré upravujú určitú procesnú situáciu, pokiaľ ju zákon o upomínacom konaní upravuje odlišne. Takýmto príkladom je aj § 129 CSP pri odstraňovaní vád odporu, keď § 11 § a 12 zákona o upomínacom konaní osobitne upravujú niektoré náležitosti odporu a postup Okresného súdu Banská Bystrica pri ich nedodržaní (odmietnutie odporu). Použitie ustanovení Civilného sporového poriadku v upomínacom konaní tak prichádza do úvahy vždy tam, kde zákon o upomínacom konaní neobsahuje odlišnú úpravu alebo ak aplikáciu konkrétneho ustanovenia výslovne nevylučuje. Odpor sťažovateľky proti platobnému rozkazu bol síce podaný elektronickými prostriedkami, ale nie prostredníctvom elektronického formulára. Z tohto dôvodu odpor nespĺňal náležitosti podľa § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní, a preto bol odmietnutý bez skúmania jeho vecnej odôvodnenosti. Zákonný sudca nevidel žiadne pochybenia v uznesení vydanom vyšším súdnym úradníkom, a preto zamietol sťažnosť ako nedôvodnú, stotožňujúc sa s právnymi závermi vyššieho súdneho úradníka.

21. Ústavný súd uvádza, že zákon o upomínacom konaní je alternatívnym riešením sporov o peňažné plnenie a upravuje výlučne elektronické konanie, v ktorom sa rozhoduje o vydaní platobného rozkazu. Možno preto konštatovať, že ide o elektronickú alternatívu k už existujúcemu režimu platobného rozkazu, ktorý je upravený v Civilnom sporovom poriadku. Zákon predpokladá posielanie návrhov vo forme štandardizovaných elektronických formulárov zverejnených na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Štandardizované formuláre

sprevádzajú celé konanie, a to aj pre prípad podania odporu, ak je tento podaný elektronickými prostriedkami. Vzhľadom na to, že ide o alternatívny spôsob riešenia konkrétneho druhu sporov, ktorého účelom bolo najmä urýchlenie vyriešenia určitej sporovej agendy, zákonodarca vyžaduje pre tento typ súdneho konania formálnu prítomnosť v podobe formulárového konania.

22. Podľa § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní ak sa odpor podáva elektronickými prostriedkami, musí byť podaný prostredníctvom na to určeného elektronického formulára, ktorý musí byť autorizovaný podľa osobitného predpisu.

23. Podľa § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní súd bez toho, aby vyzýval žalobcu na vyjadrenie, odmietne odpor podaný elektronickými prostriedkami inak ako podľa § 11 ods. 2. Podľa § 12 ods. 2 zákona o upomínacom konaní o následkoch podľa odseku 1 musí byť žalovaný v platobnom rozkaze poučený.

24. Z citovaných ustanovení zákona o upomínacom konaní vyplýva, že žalovaný vzhľadom na svoje procesné postavenie je v určitej akceptovateľnej „výhode“, pretože na rozdiel od žalobcu má možnosť podať odpor proti platobnému rozkazu aj v písomnej forme osobne do podateľne Okresného súdu Banská Bystrica alebo prostredníctvom poštového podniku. Ak sa však rozhodne pre elektronickú formu komunikácie, musí rešpektovať podmienky tejto formy komunikácie formulárového konania uvedené v § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní.

25. V tejto veci sťažovateľka zanedbala svoju zákonnú povinnosť (čo napokon ani v ústavnej sťažnosti nepoprela) a odpor podala síce elektronicky, ale nie prostredníctvom na to určeného formulára. Sťažovateľka sa tak sama vystavila zákonnému následku v podobe odmietnutia odporu podľa § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní, keďže už uvedená podmienka vyplýva explicitne z § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní, a to napriek tomu, že v platobnom rozkaze bola náležite poučená (okrem iného) aj o spôsobe podania odporu proti nemu a taktiež o následkoch spojených s nepodaním odporu zákonom predpísaným spôsobom.

26. Okresný súd Banská Bystrica konal v rámci znenia a uvedené ustanovenie vykladal doslovne. Iný výklad by bol výkladom *contra legem*, čo z hľadiska ústavnoprávneho nie je žiaduce. Sťažovateľka zároveň mala objektívnu možnosť riadne uplatniť svoje procesné práva, t. j. podať odpor, a bolo na jej zvážení, akou formou tak učiní. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd nestotožňuje s argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa nadmerne formalistického prístupu Okresného súdu Banská Bystrica pri posúdení splnenia podmienok na podanie odporu vyžadovaných zákonom o upomínacom konaní. Nedodržaním prísne stanovených a vyžadovaných formálnych podmienok na podanie odporu sa preto sťažovateľka sama vystavila zákonnému predvídanému následku v podobe odmietnutia odporu podľa § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní. Následok potvrdenia odmietnutia odporu proti platobnému rozkazu Okresného súdu Banská Bystrica (zamietnutím sťažnosti proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom) v podobe straty možnosti sťažovateľky brániť sa proti nároku uplatneným žalobcom preto nemá povahu ústavne neudržateľného následku, ktorým by sťažovateľke bola spôsobená ujma. Zároveň nie je možné súhlasiť so sťažovateľkou, že v jej veci došlo k porušeniu jej práva na prístup k súdu. Sťažovateľka totiž mala na výber, akú formu podania si zvolí, jedinou požiadavkou bolo, aby táto forma vyplývala z ustanovení zákona o upomínacom konaní.

27. Ústavný súd preto nezistil, že by právny záver zákonného sudcu Okresného súdu Banská Bystrica vykazoval znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým zásadne poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010). Ústavný súd, opätovne zdôrazňujúc súladnosť postupu podľa už uvedených ustanovení zákona o upomínacom konaní, poukazuje na svoj už stabilný právny názor vyjadrený napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, podľa ktorého uplatňovanie zákona v súdnom konaní a postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi) nemožno hodnotiť ako porušenie základných ľudských práv, teda ani považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

28. Zákonný sudca tiež v uznesení konštatoval, že v mene sťažovateľky podával odpor advokát, t. j. osoba znalá práva, ktorá aj bez využitia poučovacej pomoci má mať dostatočné znalosti na to, aby dokázala klientovi poskytnúť zodpovedajúce právne služby (pozri § 160 ods. 3 CSP). Aj z čl. 11 ods. 3 CSP je zrejmé, že od advokáta je možné legitímne očakávať, že bude dôkladne poznať obsahové a aj formálne náležitosti jednotlivých podaní (v tomto prípade podanie odporu elektronickou formou v upomínacom konaní). V tejto súvislosti ústavný súd tiež poukazuje aj na § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“), podľa ktorého advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Je zrejmé, že v súvislosti s podaním odporu elektronickou formou v upomínacom konaní právny zástupca sťažovateľky nepostupoval s odbornou starostlivosťou tak, ako mu to ukladá § 18 ods. 2 zákona o advokácii.

29. Ústavný súd poznamenáva, že už uvedenú problematiku používania elektronických formulárov v upomínacom konaní opakovane riešil, pričom dospel k obdobným právnym záverom ako v tomto prípade. Ide o uznesenia ústavného súdu, ktorými boli ústavné sťažnosti odmietnuté z totožných dôvodov (napr. sp. zn. IV. ÚS 118/2020, II. ÚS 177/2020, IV. ÚS 369/2020, I. ÚS 472/2020, I. ÚS 479/2020, I. ÚS 37/2021 a IV. ÚS 381/2021). V rámci svojej argumentácie sťažovateľka poukázala aj na konanie ústavného súdu vedené pod sp. zn. III. ÚS 380/2020, v ktorom ústavný súd zaujal opačný právny názor (nálezom z 30. marca 2021). Ústavný súd ale dodáva, že daný nález ústavného súdu je dosiaľ jediným rozhodnutím, ktoré vybočuje z doterajšej línie konštantného rozhodovania ústavného súdu.

30. Ústavný súd v súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľky tiež poznamenáva, že nie je možné základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že orgán verejnej moci nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09). Podstatou je, aby postup orgánu verejnej moci bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

31. Ustanovenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy patria medzi základné interpretačné pravidlá tvorby a aplikácie právneho poriadku Slovenskej republiky vyjadrujúce princíp právneho štátu

a princíp právnej istoty (princíp legitímneho očakávania je osobitnou kategóriou právnej istoty), ako aj viazanosť štátnych orgánov konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Uvedené základné, resp. všeobecné pravidlá a zásady nemajú charakter samostatne uplatňovaného práva. Ich porušenie možno namietat' len súčasne s ochranou konkrétnych základných práv a slobôd zaručených ústavou (resp. medzinárodnou zmluvou). Keďže v posudzovanej veci nebolo zistené porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom Okresného súdu Banská Bystrica ani napadnutým uznesením Okresného súdu Banská Bystrica, nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto základných interpretačných, resp. aplikačných pravidiel.

32. Sťažovateľka namietala aj porušenie čl. 47 ods. 3 ústavy (čl. 37 ods. 3 listiny), ktoré odvádzala od ustanovení zákona o upomínacom konaní, v ktorých identifikuje nerovné postavenie žalobcu a žalovaného. Ústavný súd uvádza, že túto námietku je nepochybne potrebné vnímať ako námietku ústavnej neudržateľnosti príslušných ustanovení zákona o upomínacom konaní (predovšetkým § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní).

33. V tejto súvislosti ústavný súd opakuje už skôr vyslovený právny názor, podľa ktorého každé konanie pred ústavným súdom možno začať len samostatne a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom (II. ÚS 66/01, tiež II. ÚS 184/03, III. ÚS 184/06, IV. ÚS 314/07), a preto v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže ústavný súd uplatniť právomoc, ktorou disponuje v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. Záver vyplývajúci z citovaného právneho názoru má nesporne aj ústavnú relevanciu, a to zvlášť v prípadoch, ak by sa v konaní, ktoré patrí v zmysle čl. 131 ods. 2 ústavy do pôsobnosti senátu ústavného súdu, mala uplatniť právomoc, ktorú ústava zveruje do pôsobnosti pléna (čl. 131 ods. 1 ústavy), čo je aj prípad sťažovateľky. Aj ústavný súd je totiž viazaný čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto si senát ústavného súdu preskúmavajúci ústavnú sťažnosť nemôže v rozpore s ústavnou úpravou atrahovať právomoc pléna ústavného súdu, a to ani vtedy, ak by to v okolnostiach prípadu mohlo byť v prospech ochrany základných práv a slobôd (porovnaj IV. ÚS 50/2010). Senát ústavného súdu nedisponuje teda právomocou rozhodnúť o tom, či príslušné ustanovenia zákona o upomínacom konaní v kontexte argumentácie sťažovateľky o možnom nerovnom postavení navrhovateľa a odporcu v upomínacom konaní sú v súlade s ústavou (čl. 47 ods. 3 ústavy).

34. Z už uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

35. Ústavný súd tiež konštatuje, že aj keď je sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpená, ústavná sťažnosť napriek jej obsiahlosti neobsahuje žiadnu ústavnoprávne relevantnú argumentáciu týkajúcu sa namietaného porušenia práv podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy a čl. 4 ods. 1 listiny. Sťažovateľka síce tvrdí, že zákon o upomínacom konaní jej ukladá „*povinnosti, na základe ktorých má postupovať pri vyplnení elektronického formulára*“, ale bez toho, aby svoju úvahu teda ďalej rozvinula do náležitej ústavnoprávnej argumentácie. Odôvodnenie ústavnej sťažnosti je podstatnou (osobitnou) náležitosťou ústavnej sťažnosti a od jeho kvality sa v podstate odvíja možnosť prieskumu ústavného súdu. Dôvody ústavnej sťažnosti musia korešpondovať s jednotlivými namietanými porušeniami základných práv alebo slobôd. Ústavná

sťažnosť v tejto časti nespĺňa všeobecnú zákonom predpísanú náležitosť odôvodnenia návrhu podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde a osobitnú náležitosť ústavnej sťažnosti ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

36. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 4 ods. 3 a 4 listiny ústavný súd zistil, že sťažovateľka porušenie týchto základných práv žiadnym spôsobom neodôvodnila. Zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 123) vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, ktorých vyslovenia porušenia sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, listiny alebo dohovoru ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti je preto zjavná úplná absencia náležitej kvalifikovanej právnej argumentácie ako náležitosti ústavnej sťažnosti, čo viedlo ústavný súd k odmietnutiu tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

III.B. K namietanému porušeniu v bode 2 uvedených práv napadnutým postupom Okresného súdu Bratislava I:

37. Rovnosť strán v civilnom konaní je v rozhodnutiach Európskeho súdu pre ľudské práva vyjadriteľná aj princípom rovnosti zbraní, ktorý tvorí prvok spravodlivého súdneho konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právo na spravodlivé súdne konanie preto v kontexte princípu rovnosti zbraní zabezpečuje, aby každá strana sporu mala možnosť hájiť si svoju vec pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (napr. De Haes a Gijssels proti Belgicku, rozsudok z 24. 2. 1997, sťažnosť č. 19983/92, § 53 alebo Ankerl proti Švajčiarsku, rozsudok z 23. 10. 1996, sťažnosť č. 17748/91, § 38).

38. Princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je protistrana. S princípom rovnosti zbraní je nerozlučne spätá kontradiktórnosť ako univerzálny právny princíp platný v celom právnom poriadku, teda aj v občianskom súdnom konaní, a súd každého druhu a stupňa ho musí plne rešpektovať. Dôvodom je fakt, že jednou z jeho hlavných funkcií je oboznámiť účastníka konania so všetkými dokumentmi a dôkazmi, ktoré môžu ovplyvniť rozhodnutie, a poskytnúť mu možnosti sa k nim vyjadriť. Ide predovšetkým o dôkazy, stanoviská a vyjadrenia protistrany v konaní alebo dôkaz, resp. stanovisko nezúčastneného subjektu (znalec, svedok a pod.) či zabezpečeného samotným konajúcim orgánom z vlastnej iniciatívy. Ani podľa ústavného súdu však zásada kontradiktórnosti nemá absolútny charakter, pretože existujú aj výnimky z uvedeného pravidla, kde okolnosti prípadu alebo procesnej situácie vylučujú uplatňovanie tejto zásady (napr. rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 481/2012).

39. Podstata argumentácie sťažovateľky spočíva v tom, že sťažovateľka nemala možnosť sa vyjadriť k podaniu žalobcu z 1. apríla 2020, čím mala byť podľa jej názoru porušená zásada kontradiktórnosti konania a rovnosť zbraní.

40. Obsahom daného podania žalobcu, ktoré si vyžiadal ústavný súd na účely posúdenia námietok sťažovateľky, bol podnet adresovaný Okresnému súdu Bratislava I na vyjadrenie nesúhlasu s postúpením veci z Okresného súdu Banská Bystrica a predloženie spisu na rozhodnutie najvyššiemu súdu. Žalobca konkrétne uviedol, že Okresný súd Banská Bystrica po podaní odporu

sťažovateľky nepostupoval podľa § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní, t. j. neodmietol odpor, ktorý bol podaný v rozpore s § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní. Z uvedeného podľa žalobcu vyplýva, že je naďalej daná a zachovaná kauzálna príslušnosť Okresného súdu Banská Bystrica.

41. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na tú skutočnosť, že podanie žalobcu nebolo podaním vo veci samej (§ 123 ods. 2 CSP). Išlo o podnet žalobcu na to, aby Okresný súd Bratislava I zväžil určitý procesný postup z daných dôvodov. To, že Okresný súd Bratislava I následne vzniesol námietku svojej nepríslušnosti, znamená, že bol vyvolaný „spor“ o príslušnosť medzi všeobecnými súdmi. Spor o kauzálnu príslušnosť je oprávnený iniciovať výlučne ten súd, ktorému bola vec postúpená, a to aj bez námietky sporovej strany (§ 40 CSP). Predloženie veci na posúdenie kauzálnej príslušnosti je tak závislé výlučne od presvedčenia súdu, ktorý dospeje k názoru o svojej nepríslušnosti, a to bez ohľadu na názor ktorejkoľvek zo sporových strán.

42. Ústavný súd zastáva názor, že ani prípadné vyjadrenie sťažovateľky k danému podaniu žalobcu nemohlo žiadnym spôsobom ovplyvniť postup Okresného súdu Bratislava I, ktorý dospel k záveru o svojej nepríslušnosti, pretože Okresný súd Banská Bystrica mu vec postúpil skôr, ako posúdil náležitosti podaného odporu v súlade so zákonom o upomínacom konaní. Postupom Okresného súdu Bratislava I z materiálneho hľadiska nedošlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti.

43. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, pretože namietaným postupom nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka.

44. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch (žiadosť, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica a vec mu vrátil na ďalšie konanie, žiadosť o priznanie náhrady trov konania v sume 1 750,94 eur) v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2021

Libor DUEĽA
predseda senátu